

VERSUS AD LAETAM ET FAUSTAM OCCASIONEM
XIII. CONVENTUS EIRENES

DIEBUS 7.—12. MENSIS OCTOBRI IN PERNOBILI ET INCLUTA
URBE

DUBROVNIK

Nobilis urbs Hadriae sinuato in litore, salve!
Quam visentes te laetitia afficimur!
Edixit rector tum initúris comiter „Intrent“,
Tu nos excipis hic atque vocas alios.
Gemma nitens tu Dalmatiae merito celebraris,
Dúbrovnik, te quis scire, verende, nequit?
Coenobia atque aedes artis, palatia culta,
Bibliothecae te témplaque mirificant.
Artifices, multi scriptores atque poetae

- 10 Te celebraverunt, ut puta Cunichius:
Sergi saxa vides, hospes, praecelsa Rhacusa e
Urbem et suppositis exiguam in scopulis.
Libertas huic pulchra tamen viget usque, coluntur
Usque bonis artes civibus ingenuae.

-
- Versus 3.: Rector Ragusinae Reipublicae e palatio Sponza (Divona), si variae legationes vel catervae histrionum vel sodalitates quaedam et similes urbem intrare voluerunt, verbo „Intrent“ in publico pronuntiavit se iis ingressum in urbem concedere.
- V. 6.: Dubrovnik: Apud Paulum Ritter Vitezović (1652—1713) in libro: *Plorantis Croatiae saecula duo (1500—1700) in parte incendium urbis Varasdiniae et terrae motum Ragusam demolitum tractante accentus in hoc nomine hexametro inserto in paenultima est (Alta Ragusa cadit [nostro sermone Dúbróvnik]). In nostris versibus obtinemus nomen Slavicum, ergo domesticum, propterea quod tale longe lateque vagatur et omnibus notum est. Accentus incidit ubique in tertiam a fine syllabam, idcirco scilicet et in ultimam (sed minore quadam intensione vocis), Dúbrovnik igitur. (ergo $\overset{\cdot}{\text{u}}$ — $\overset{\cdot}{\text{u}}$). Metri causa hoc nomen Slavicum etiam sine accentu in ultima esse potest (ergo $\overset{\cdot}{\text{u}}$ u u), e. g. Dúbrovnik, úrbs Hadriae sinuato in litore, salve.*
- V. 10.: Cunichius Raymundus, Slav. Rajmund Kunić (1719—1794).
- V. 11.—14.: Ex Cunichii libro: Epigrammata, Encomiastica, De laudibus Ragusae patriae suae.

Libertas dulcis, pulcherrima caraque, donum,
 Quo coelum nobis hic bona cuncta dedit,
 Es certus radix nostrae tu causaque famae,
 Huius nostrae urbis tu decor unicus es!
 Non aurum, nec cuncti homines, nec divitiae omnes

- 20 Mercēs esse queunt digna tui decoris.
 Extollit libertatem, sic Gundula vates.
 Et nos, libertas, perpetuo foveas!
Non bene pro toto libertas venditur auro —
 Arcis Laurenti scribitur in foribus.
 Antea erant tormenta hic Phoenix atque Lacertus,
 Aes horum scripta haec metrica verba tenet:
Mulciber haec cernens quaerit, quis finxerit, et mox
Baptista est, inquit, vincor, et erubuit. —
Iuppiter omnipotens iterum si perdere vellet
- 30 *Crudelem gentem viribus ipse suis,*
Nempe ego tunc Iove saevirem crudelius ipse
Vi, quam Baptista praebuit arte manus. —
Haec nova Rhacusae finxit Baptista tuendae,
Nubibus crumpunt qualia tela cavis.
 Hoc cunctum telum fuit, urbs ut protegeretur,
 At non ut quemvis subderet imperio.
 Civibus hoc erat in votis et pacta struebant:
Pax ades et toto mitis in orbe mane?
Turribus et duplicis vasto munimine muri
- 40 *Cautibus et duris, urbs, decorata viges.*
 Ad muros in parte orienti en hoc epigramma
 Supra aditum scriptum est, Revelin arx ubi stat:
Este procul, saevi, nullum haec per saecula Martem
Castra timent, sancti quae foveat aura senis.

- V. 15.—20.: Latine redditi ex Iohannis Gundulae (Dživo Gundulić, 1588—1638) poemate Dubravka.
- V. 24.: Arx Laurentii — Lovrijenac.
- V. 25.: Phoenix, Lacertus — bombardae Feniks, Gušter.
- V. 28, 32., 33: Iohannes Baptista Arbensis (Ivan Baptist Rabljanin, ca. annum n. ae 1535). Dictum „opus Baptistae“ in proverbium venit, ita ut in Dalmatia excellens opus significetur.
- V. 38.: Ex Ovidii Fastorum lib. I. 712.
- V. 39., 40.: Ex Aelii Lampridii Cervini (Ilija Crijević, 1463—1520) libro: De Epidaurō, et id de futura gloria Rhacusae; proprius versus 40. est: Cautibus et duris praecisae ornabere fossae.
- V. 42.: Revelin arx (exstructa a. 1539—1551) iuxta angulum in parte orienti et septentrionali, arx St. Iohannis (tvrđava Sv. Ivana, extr. a. 1552—1557) in angulo moenium ad orientem et meridiem vergenti.
- . 41.: sancti senis — s. lasii, patroni urbis.

Multae sunt statuæ Blasii tutoris honori,
 Urbis qui tenet, en, effigiem manibus.
Fallere nostra vetant et falli pondera, meque,
Pondero dum merces, ponderat ipse Deus.
 Hi versus, quos adscriptos habet aula Divonae,

50 Testes sunt certi iustitiae et fidei.

Iustitiae domus et fons est rectique bonique
 Sic mirabilis urbs dicier haec meruit.
 Aedes intremus rectoris, daedala tecta!
 Nunc museum est hic: aspice res varias:
 Vasa, urbis claves, documenta, insignia, vestes,
 Lecticas, nummos, effigies celebres.
 Tuta salus, spes, praesidium, haec inscripta Racusae
 In nummis validi tum pretii fuerant.
 Idem Cunichius cantat de prosperitate

60 Laudem sic dicens eximiam patriae:

Copia nec rerum deest omnis; docta carinis
Currere nam ponti est gens vada velivolis.
Oblitus privatorum tu publica cura!
 Qui monentur sic, consilia efficiunt.
 Hic statuum Prazatti nobilis atria monstrant:
 Mercator bene erat de patria meritis;
 Rhacusae civis constans, dux navis et emptor
 Unus ab urbe sua sic decoratus erat.
 Sunt celebres fontes Onofri: parvus et amplus,

70 Coenobiorum etiam porticum putei.

Coenobiique, hospes, medicinam vise tabernam:

-
- V. 49.: Divona in lingua vernacula ex Graeca 1. telonion (Ital, dogana), etiam Sponza appellata.
- V. 59.—62.: Vide v. 10. et 11.—14.
- V. 63.: Inscriptio proprie his verbis scripta est: Obliti privatorum publica curate. Mutatum scilicet metri causa.
- V. 65.: Michael Pauli f. Prazattus — Miho(ča) Pracat(ović), ca. 1522—1607. Natus est in oppido Lopud insulae eiusdem nominis (Delaphodia), unius ex insulis Elaphitis in Ragusina Republica. Aevo XVI. in ins. Lopud prope 80 praefecti navis erant et ipsa insula ca. 70 naves habebat, id est quarta fere pars totius classis mercatoriae Ragusinae. Lopud erat tum pulchritudine, opibusque, rebus economicis et nauticis atque artificio post Ragusium ipsum primum oppidum Reipublicae. In hac eadem insula Delaphodia habitaculum Kalypsus nymphae fuisse fertur. Ignatius Georgius (Ignjat Đorđić vel Đurđević, 1675—1737) scribit in epistula ad Georgium Matteium (Đuro Matijašević): . . . Delaphodiae adlabimur. . . Ubi dicta acceptaque ab incolis salute Calypsus nymphae habitaculum venerati. . . recta contendimus in insulam nostram Iupanam (Šipan).
- V. 71.: medicina taberna — una ex veterrimis Europae (1318) in coenobio fratrum minorum. Vasa et alia alterius medicinae tabernae ex quondam hospitio Domus Christi in museo palatii rectoris spectanda proponuntur.

- Totius Europae haec, scito, veterrima adest!
 Prae fano Blasii est Orlandi pulchra columna:
 Quae vexillum urbis celsa tenere solet.
 Quid voluit etiam insolita haec monstrare columna:
 Iuris mercatus iustitiaeque nota est.
 In medio urbis Dubrovnik laurus viret arbor,
 Sed non est laurus, Gundulae adest monumentum,
 Ut clarum cantat carmen popolare poetam,
- 80 Qui libertatem et glorificat patriam.
Osmani dum fata canit miseranda tyranni
Gundula, quid valeat patria lingua, docet.
Illyricis namque ausus epos tractare Camoenis
Spem dat posse novam nascier Iliadem.
 Vates Ferrichius laudat sermone Croato
 cantantes, sic hunc atque alios etiam.
 Rhacusae natus Zamagna poeta Latinus
 Carmen Odysseae voce novat Latii.
Multa etiam multis de rebus carmina finxit,
- 90 *Quae fors cumque tulit quaeque Thalia dabat.*
 Eximie scripsit solum sermone Latino,
 Illyricam at linguam magnificat patriam.
In te certe animae tres insunt: Maeonidae una,
Altera Theocriti, tertia Hesiodi.
 Glorificat popularis versibus hisce duobus
 Higgia vatem sic, ipse poeta etenim.

- V. 73.—76: Figura Orlandi (Rolandi) signum est etiam libertatis et liberi arbitrii ac iurisdictionis (1418). Statua vel effigies eminens Orlandi ut tale signum in terris Europae septentrionalibus ad occidentem vergentibus usitata est, propterea vocabulum 'insolita'. Tamen ex altera parte veteres annales scriptores Ragusini memoriae prodiderunt (nempe vetere fama et opinione adducti) virum manu fortem Rolandum carminibus celebratum et inclitum (exeunte saeculo VIII.) urbem Ragusium ab oppugnatoribus Arabis defendisse. In dextro cubito et in basi haec ipsa Racusana mensura signata est.
- Vers. 78.: Gundulae monumentum, a sculptore Iohanne Rendić factum, positum est a. 1893.
- V. 81.—86.: Versus 81.—84. ex Georgii Ferrichii (Đuro Ferić, 1739—1820) scripto: Ragusinorum poetarum, qui Illyrica lingua scripserunt, elogia, et id: Elogium Iohannis Francisci de Gundula de poemate inscripto Osman.
- V. 87.: Bernardus Zamagna — Brno Džamanjić, 1735—1820.
- V. 88.: Homeri Odyssea Latinis versibus expressa, Senae (Siena), 1777. Venetiis 1783.
- V. 89., 90.: 1777. Zamagna, De se ipso suisque carminibus ex Epigrammatum libro (Multa etiam multis de rebus carmina finxit).
- V. 93.—96.: Georgius Higgia — Đuro Hidža, 1752—1833. Versus 93.—94. ex Epigrammatibus e. Si pereunt leto. Versus 93. proprie scriptus est his verbis: Bernarde, in te insunt tres (sc. animae — in superiore versu) certe: Maeonidae una. B. Zamagna Latine reddidit Homeri Odysseam, Theocriti Idyllia, Hesiodi carmina.

Conscripsit motum terrae illum, lugubre fatum,
 Gradus atque urbi contulit auxilium:
Casibus afflictæ diris succurrite genti

- 100 *Atque audite preces has miseras placidi!*
Nemo adeo ferus est rerumque ignarus et hospes,
Qui non humectet dein oculos lacrimis.
 Ferrichius scribit: *Post flebile funus eodem*
Haud trepidant cives ponere tecta solo?
Palmotta exitium patriæ crudele canebat,
Mox renovata sui moenia Rhagusii.
 Rogerium quisnam nescit physicum astronomumque?
 Eiusdem ingenio multa reperta patent.
 In luna crater est unus nominis eius
- 110 Non tantum tellus, luna virum hunc celebrat.
 Floria Zuzoris ingenio formaque beanda
 Laudari mulier nobilis haec meruit.
 Docta poetria erat pingendique arte perita,
 Gnavis et doctis praebeuit hospitium.
 Dubrovnik merito appellatur Slavicae Athenae:
 Musarum altrix res publica libera erat.
 Est nunc urbs praestans campus congressuum et artis,
 Ludos aestivos turba frequens adit huc.
 Darsius laetificat ludis scenalibus uber
- 120 Hospitum et indigenum nunc animos placite.
 Locrum caeruleo caput effert insula ponto,
 Non procul a muris ecce smaragdus hic est.
 Huc ad grata vireta mari mox lintre veheris,
 Advena, corpus sic atque animum recrees!
 Porro alias supra muros circum spatieris,
 Oblectatus eris hoc decus omne videns!

- V. 97.—102.: motum terrae die VI. mensis Aprilis, a. 1667. Stephanus Gradus — Stjepan Gradić, 1613—1683. Versus 100, 102. mutati sunt ex hexametro in pentametrum; proprie scripti sunt his verbis: *Et placidi vestrae miseræ audite querelas (supplicis-in sequenti versu) et alter versus: Et lacrimis oculos non humectavit obortis.* Versus 99.—102. deprompti sunt ex Gradii carmine: *De laudibus Serenissimæ Reipublicæ Venetae et cladibus Patriæ suae.*
- V. 103, 104.: Hi versus deprompti sunt ex Ferrichii libro: *Ragusinorum poetarum, qui Illyrica lingua scripserunt, elogia, et id: Elogium Petri Canavelli de terraemotu Ragusino.* Versus 103. proprie his verbis scriptus est: *Quin loquor attonitus: Post flebile funus eodem.*
- V. 105, 106.: Versus deprompti ex eodem Ferrichii libro, et id: *Elogium Iacobi Ioannis Palmottæ de poemate Ragusii renovati.* Iacobus P. (Jakov Palmotić Dionorić, 1623—1680) filius uberrimi illius poetae scenici Iunii Georgii (Junije [Dono] Palmotić, 1606—1657).
- V. 107—110.: Rogerius Iosephus Boscovichius — Ruđer Josip Bošković, 1711—1787. In luna crater: Londinii in lucem eddidit commentationem: *De solis ac lunæ defectibus* (1760).
- V. 111.: Floria de Zuzoris — Cvijeta Zuzorić (1555—1599).
- . 119.: Marinus Darsius — Marin Držić (1510—1567).

- Turris Menzii inest muris sublimis et olim
 Dixit spem scutumque incola eam trepidus.
 Hospes, fac montem conscendas Sergium ad arcem,
- 130 Mirus prospectus porrigitur oculis!
 Grata suburbia permultis villis decorantur,
 Cum variis plantis, en, viridaria sunt.
 Ex notis epigrammatibus hoc tale placebit,
 Quod villae est horti supra aditum in Plociis:
Este procul livor, lites, ambitio, curae,
Antra, hortos, scopulos pax colit atque quies!
 Non procul hinc Epidaurus erat, vestigia sedis
 Graecae exstant, nunc est Zaptat, et is celebr.
 Nos tempus, me deficiant quoque congrua verba,
- 140 Omnes si memorem cunctaque si numerem!
 Seras horologi in turri sublimiter horas
 Namque duo pulsant iam ecce viri virides!
 Huc Eirenes conventus nunc tertius in te,
 Dubrovnik, decimus (cui subeant alii!)
 Partibus ex mundi multis cogit studiosos,
 Ut propagetur Graeca, Latina quoque ars.
 Dubrovnik, te conservet fortuna benigna
 Ac vigeas, donec Hadria pontus erit!
 Absque malo tecum populus crescat generosus
- 150 Floreat et pollens pace bonoque fruens!

Ljubljana, mense Iulio MDCCCCLXXIV.

S. Kopriva.

- V. 127., 128.: Turris Menzii — Minčeta, erecta in fundo familiae Menzii (Menčetić vel Minčetić) a. 1319, pulcherrima, elegantissima, magnificentissima turris munita in compositione munitionum ac moenium urbis. Incola trepidus: sollicitus, cum hostes urbi appropinquarent eique oppugnationem minitarentur.
- V. 129.: Mons Sergius — Srd (412m); ad arcem: Francogalli in summo monte arcem Imperial exstruxerunt (1808).
- V. 134.: in Plociis — Ragusii suburbium Ploče, ad orientem spectans. Suburbium vero in parte obeuntis solis sunt Pile appellatae ab ingressu Pile (Pylae vel Pillae) propius arcem Bokar in angulo moenium ad occidentem et meridiem vergenti; etiam hic ingressus, conspicuus valde et magnificentior, ponte, qui tolli et demitti potest, in urbem intra muros ducit.
- V. 138.: Zaptat — Slavice Cavtat (Captat) ex nomine Lat. Civitate. Adnotamus omnia nomina hominum ac locorum in forma Latina diligenter et accurate deprompta esse ex praecellentibus libris Hrvatski latinisti I, II (Croatici auctores, qui Latine scripserunt. Collegerunt et digesserunt Veljko Gortan et Vladimir Vratović), Matica hrvatska, Zora Zagreb, 1969. 1970, nec non ex aliis scriptis.
- V. 141., 142.: duo viri virides: in turri (campanaria) municipali propter campanas duae figurae metallicaе, lingua vernacula „zelenci“ appellati.